

משרד החינוך
המינהל הפדגוגי
אגף א' חינוך מיוחד

כלים להערכה פנימית בשפת אם לתלמידים עם צרכים מיוחדים ברצף הגיל והמוגבלויות

מפגש ארצי לרכזות החינוך הלשוני ולצוותי ההוראה בחינוך המיוחד
הועדה הארצית לחינוך לשוני בחינוך המיוחד
תשפ"ב

תכנית המפגש

16:00-16:30 שיקולי דעת בבחירת כלי הערכה
לתלמידים עם צרכים מיוחדים – אילנה קלר

16:30-18:45 כניסה למושבים
(הפסקה 17:30-17:45)

18:45-19:00 סכום

מושב 2
כלי הערכה בשפה
לכתות ג-ו
חני שור ואילנה קלר

מושב 1
כלי הערכה בשפה
לכתות א-ב
סיגלית חנוך ורונית אושרת

מושב 4
כלי הערכה לתלמידים
עם מוגבלויות מרכבות
הילה זיסקינד ואיילת אלון
נירה דיין, הדר שטאל

מושב 3
כלי הערכה בשפה
בחט"ב
רחל רטיג ומיכל לוי

מושב 5
כלי הערכה בשפה הערבית
נסרין עיד, רולא אגבריה, איזבל שחאדה

קבלת החלטות ושיקולי דעת
בתהליכי הערכה בשפת אם
בחינוך המיוחד

תמונת מצב – מודל הערכה חדש בבתי הספר

ארבעת רכיבי המודל החדש - "תמונת מצב"

מודל ההערכה החדש יקדם את הדגשים על ידע, מיומנויות וערכים, שהינם חלק מיעדי מערכת החינוך, ובכך יחזק את הקשר בין הוראה, למידה והערכה. המודל מורכב מארבעה רכיבים משולבים:

"תמונת מצב" - הערכה באוריינות שפת אם

הערכה פנימית באוריינות שפה

- ✓ בכל שנה בכתה ח'
- ✓ מיועדת לאיתור פערים
- ✓ מיועדת לתכנון ההוראה והלמידה.
- ✓ אין לדיווח הממצאים
- ✓ ניתן להעריך גם תלמידים בכתות חינוך מיוחד.
- ✓ ניתן להתאים את תוכן המבחן, אופן העברתו, אופן הערכתו ואופן חישוב הציונים לצרכים הייחודיים של בית הספר.

הערכה חיצונית באוריינות שפה

- ✓ בכל שנה בכתה ד'
- ✓ בודקת ידע ומיומנויות בהתאם לתכנית הלימודים
- ✓ תלמידים עם זכאות לשירותי חינוך מיוחדים הלומדים בכתה הרגילה נבחנים.
- ✓ תלמידי כתות החינוך המיוחד ותלמידים בבתי"ס לחינוך מיוחד אינם נבחנים.
- ✓ **התאמות לתלמידים עם זכאות לשירותי חינוך מיוחדים: מפורטות בהמשך.**

השתתפות תלמידים עם זכאות לשירותי חינוך מיוחדים הלומדים בכתה הרגילה בהערכה חיצונית (שפת אם ד')

התאמות אפשריות:

- **תלמיד כבד שמיעה או חירש** – כתיבה על הלוח של הוראות הניתנות בעל פה.
- **תלמיד עם מוגבלות בראיה** – קריאה במחברת בעלת אותיות מוגדלות.
- **תלמידים עם עיוורון** – על בית הספר לפנות ישירות לראמ"ה לשם קבלת מענה אישי מותאם.
- **תלמיד שנעזר בסייעת צמודה** במהלך יום הלימודים בבית הספר – התלמיד רשאי להשתתף בהערכה כאשר הסייעת לצדו.
- **במקרים חריגים**, כאשר אין לתלמיד סייעת צמודה, אך הוא **זקוק לנוכחות קרובה** במהלך ההערכה של מורה/סייעת מוכרת – יש לפנות לראמ"ה.

בהערכת שפת-אם לא תפתחנה כיתות מותאמות

הקראת הנוסחים עשויה להשפיע על המדידה ולהוביל למסקנות לא תקפות

בית הספר **להפעיל שיקול דעת** באשר ליכולתם של תלמידים אלו **להשתתף בהערכה ללא התאמות**

הערכה פנימית לתלמידים עם צרכים מיוחדים

תהליכי הערכה פנימיים נועדו להערכת ההתקדמות של
התלמידים ולצורך תכנון מיטבי ומותאם של תהליכי
הלמידה וההוראה ושל תכניות ההתערבות הנדרשות.

הערכה פנימית לתלמידים עם צרכים מיוחדים

הערכה פנימית לתלמידים עם צרכים מיוחדים, תכנון למידה משמעותית בחינוך המיוחד, אגף חינוך מיוחד

הערכה מעצבת בחינוך לשוני

הערכה בתחום החינוך הלשוני צריכה להתייחס למכלול ההיבטים הקשורים להתפתחות הידע והמיומנויות של הלומדים בשפה הדבורה והכתובה:

✓האזנה ודיבור

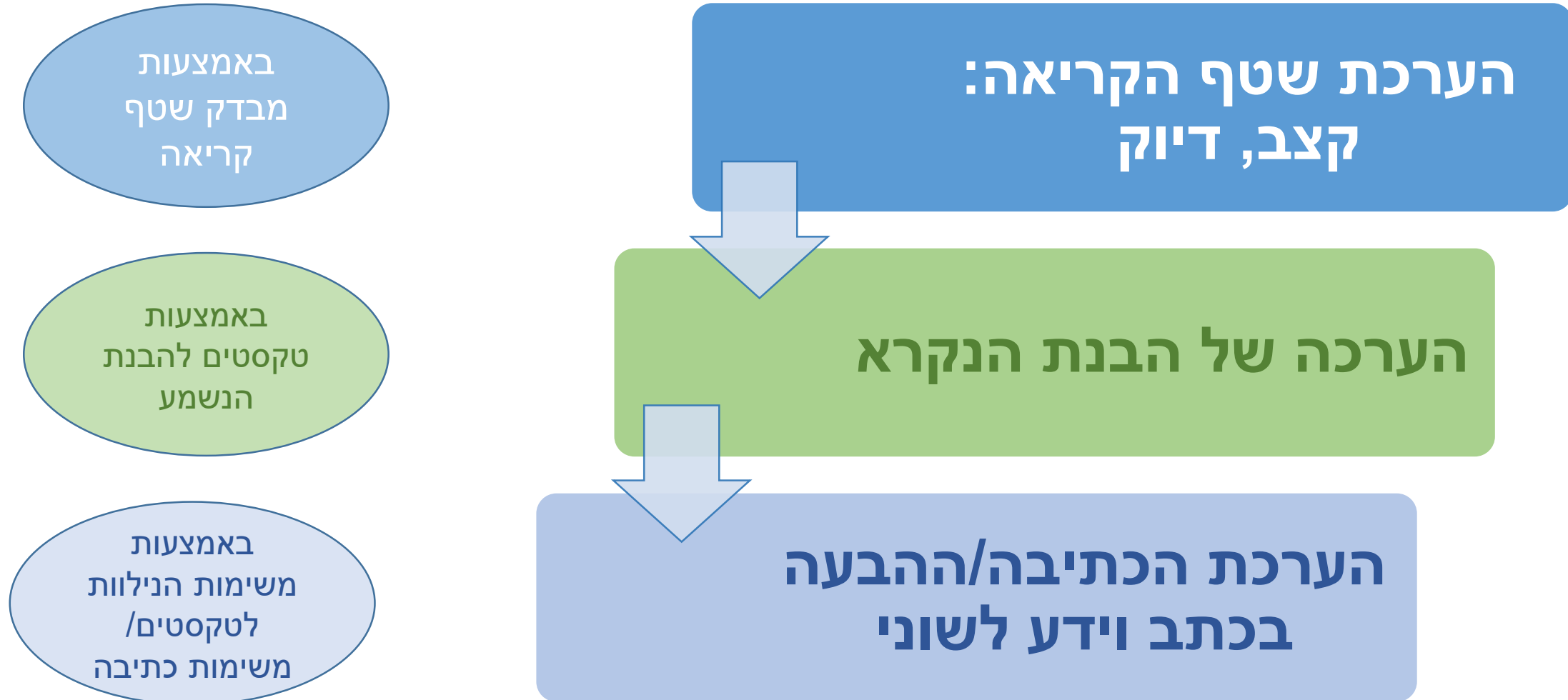
✓קריאה (קצב ודיוק, אבני יסוד)

✓הבנת הנקרא

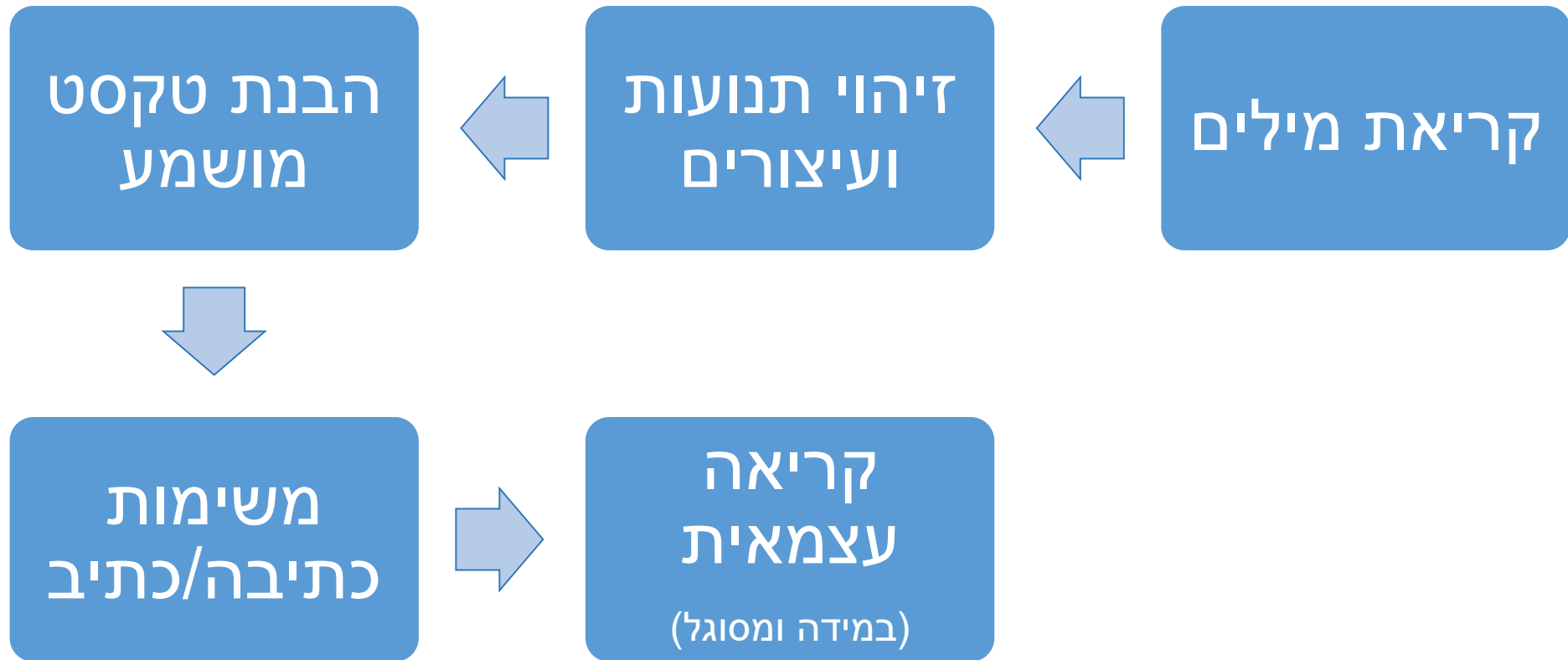
✓הבנת טקסט מושמע (למתקשים מאד בקריאה)

✓כתיבה והבעה בכתב

תהליך הערכה בשפת אם

כיצד מעריכים תלמיד מתקשה מאד בקריאה/שלא השלים את רכישת הקריאה?

כלים פנימיים להערכת הישגים בשפת אם

לרשות הצוותים החינוכיים קיים מגוון כלים פנימיים להערכת הישגים
המאפשרים לאסוף נתונים בתחומי הדעת הנבדקים
ברמה פרטנית, כיתתית ושכבתית.

כלי ההערכה פותחו בהתאם לדרישות הידע והמיומנויות המוגדרות
בתוכניות הלימודים.

הכלים כוללים מחוונים מפורטים והנחיות בדיקה ובחלק מהמקרים ניתנים
כלי עזר לניתוח הנתונים

תבחינים להפעלת שיקולי דעת בבחירת כלי הערכה

1. מטרת ההערכה
2. גיל התלמיד
3. מאפייני התפקוד של התלמיד
4. מאפייני המשימה

שאלות מנחות לקבלת החלטות בבחירת כלי הערכה

איזה תחום בשפת אם אנו מעוניינים להעריך? לאיזה צורך אנו מעריכים?	מטרת ההערכה
האם הכלי מותאם לגיל התלמיד ומכבד גיל ? האם הכלי משקף את ההישגים הנדרשים ברמת הגיל?	גיל התלמיד
מה הם מאפייני התקשורת של התלמיד? האם מצבו הרגשי מאפשר לו להתמודד עם משימות? מה מידת העצמאות שלו ומיומנויות ניהול עצמי?	מאפייני התפקוד של התלמיד
מה המשימה מיועדת להעריך? אילו מיומנויות שפה נדרשות בביצועה? אילו מיומנויות חשיבה נדרשות לביצועה?	מאפייני המשימה

ארגז הכלים להערכה בשפת אם

כלים להערכה פנימית לתלמידים עם מוגבלויות שכיחות

שכתב גיל	הערכה לתלמידים חדשים ספטמבר-אוקטובר	הערכה מעצבת דצמבר-ינואר	הערכה מסכמת מאי-יוני
א	הערכת הפרופיל האורייני	מבדק כיתה א'	מבדק כיתה א'
ב	מבדק כיתה א' לתלמידים שטרם השלימו את רכישת הקריאה	מבדק כיתה ב'	כלי להערכת שטף הקריאה לסוף כיתה ב' מבדק כיתה ב' מבחנים ויחידות מבחן
ג-ד	קריאה: כלי להערכת שטף הקריאה	כלי להערכת שטף הקריאה	כלי להערכת שטף הקריאה
	הבנת הנקרא: כלים להערכה של הבנת הנקרא כלי מיפוי בשפת אם לתחילת שנת הלימודים	משימות הערכה בשגרת הלמידה	מבחנים ויחידות מבחן (ראמ"ה)
ה-ו	קריאה: כלי להערכת שטף הקריאה	משימות הערכה בשגרת הלמידה	מבחנים ויחידות מבחן (ראמ"ה)
	כלים להערכה של הבנת הנקרא כלי מיפוי בשפת אם לתחילת שנת הלימודים		
ז-ט	טקסט קצר לקריאה קולית	משימות הערכה בשגרת הלמידה	טקסט קצר לקריאה קולית
	לתלמידי שילוב: מבדק עמ"ת משימות הערכה לחט"ב כלי מיפוי בשפת אם לתחילת שנת הלימודים		מבחנים ויחידות מבחן (ראמ"ה)
למתקשים בקריאה בכל גיל : יש לקיים הערכה של הבנת טקסט מושמע מתוך מאגר הטקסטים בהדרכה המחוזית			

כלים להערכה פנימית לתלמידים עם מוגבלויות בשכיחות נמוכה

כלי הערכה	מטרה	אוכלוסיות בחינוך המיוחד	הנחיות לחינוך המיוחד
מיפוי תקשורתי	הערכה של כשירות תקשורתית (רמת תפקוד נמוכה)	תלמידים עם מוגבלויות מרכבות	בתוך מסמך <u>פיתוח מיומנויות תקשורת</u> , עמ' 32-34
<u>מחווה להערכה של האזנה ודיבור - כשירות תקשורתית</u>	הערכה של מיומנויות האזנה ודיבור וכשירות תקשורתית (לכל רמות התפקוד)	תלמידים על כל הרצף, בהתאם לשלב ההתפתחותי	<u>במדור חינוך לשוני</u> , <u>תהליכי הערכה</u> , מדריך יישומי להטמעת החינוך הלשוני
מחווה מבוסס הישגים נדרשים בקריאה וכתובה	להערכה של קריאה, הבנת הנקרא וכתובה בהתאם לרמת התפקוד	תלמידים על כל הרצף, בהתאם לשלב ההתפתחותי	מחווה להערכה ומיפוי בחנ"מ – <u>במדור חינוך לשוני</u> , <u>הערכת הישגים בשפת אם</u>
<u>כלי להערכת שטף הקריאה</u>	להערכה של רמת הקריאה, בהתאם לרמת התפקוד	תלמידים על כל הרצף, בהתאם לשלב ההתפתחותי	בהתאם לרמת התפקוד של התלמיד

כלי הערכה ומסמכי תכנון לימודים בשפה הערבית

المناهج – תוכניות לימוד	مواقع ومواد تعليمية – אתרים וחומרי למידה	أدوات التقييم – כלי הערכה	قائمة الكتب الملزمة في قسم الكتب التدريسية – רשימת הספרים המאושרים בחברה הערבית
منهاج اللغة العربية للمرحلة الابتدائية תוכנית יסודי	את המפמר מוע המקطار	מבדק כיתה א فحص القراءة صف الأول	قائمة الكتب الموصى بها רשימת ספרים מאושרים
منهاج اللغة العربية للمرحلة الاعدادية תוכנית חטיבה	אגף חינוך יסודי قسم التعليم الابتدائي	מבדקי ראמה فحوصات راما من صف الاول حتى التاسع	مسيرة الكتاب מצעד הספר
	אגף חינוך מיוחד א موقع التربية الخاصة		
	מט"ח مطاح- افاق		
	الحقيبة البيداغوجية		
	רכזות הכלה והשתלבות حقيبة مركزي الاندماج		
	התאמות לקויות למידה ملاءمات لذوي العسر التعليمي		
	تطور مهني واستكمالات השתלמויות ופיתוח מקצועי		